

ПОРАДИ ДЛЯ 5 класу НУШ

Перехід учня з початкової школи другого ступеня супроводжується низкою специфічних проблем, що потребують особливої уваги. Складність цього періоду зумовлена, насамперед, сукупністю психофізіологічних та особистісних змін, які відбуваються у внутрішньому світі дітей на межі 3-4 і 5-х класів. До того ж, нові умови навчання в середній школі пред'являють більш високі вимоги до інтелектуального розвитку учня, підвищують темпи навчальної діяльності. Усе це викликає напруження психіки дитини і може призвести до перевтоми, високого рівня тривожності, труднощів у соціально-психологічній адаптації.

Допомогти дітям найменш болісно пройти період адаптації до нових умов, пов'язаних зі зміною зовнішніх обставин і внутрішніми змінами, - важливе завдання для всіх дорослих, що беруть участь у навчанні й вихованні школярів.

Розуміючи важливість вчасного виявлення дезадаптації учнів та залучення всіх учасників навчально-виховного процесу до її недопущення або подолання психологічною службою проводиться психологічна просвіта батьків і вчителів. Такі заходи дають можливість полегшити процес адаптації, уникнути деформації формування особистості, втрати контакту з дітьми і зниження мотивації до навчання.

Рекомендації вчителям та батькам по взаємодії з тривожними дітьми:

1. Дотримуйтеся позитивної моделі виховання: емоційне тепле ставлення батьків і педагогів, постійна щира увага до потреб та інтересів дитини, не ігноруйте почуттів дитини, якомога менше зауважень.

2. Враховуючи підвищену чутливість до зовнішнього оцінювання тривожних дітей:

- не акцентуйте уваги на невдачах;
- давайте право на помилку;
- опитування тривожних дітей варто робити всередині уроку;
- не порівнюйте дитину з оточенням, лише із самою собою, з власним результатом;
- оцінюйте тільки дію, вчинок, а не всю особистість;
- не соромте прилюдно, не принижуйте гідності, не вимагайте прилюдного каяття.

3. Сприяйте підвищенню самооцінки дитини:

- частіше хваліть, але не за здібності, а за зусилля, старання;

- частіше звертайтеся на ім'я;
- не ставте завищених вимог;
- введіть щоденний ритуал « Бюро гарних новин»;
- заведіть у класі « Банк успіху», озвучуйте здобутки, досягнення учнів;
- сприяйте підвищенню соціального статусу дитини серед однолітків;
- створюйте педагогічні ситуації гарантованого успіху;
- допомагайте виявляти себе , самостверджуватися в різних аспектах шкільного життя.

4. Забезпечте підтримку перед травматичними подіями і під час них:

- Заздалегідь обговоріть, як відбуватиметься контрольна, моніторинг;
- Обирайте зручний для дитини спосіб перевірки знань (письмо чи на одинці з вчителем);
- Частіше застосовуйте візуальну (погляд) і тактильну (дотик) підтримку;
- Намагайтесь знизити значущість ситуації, відмовитися від порівняння себе з іншими і бажання бути вищим;
- Зосередитися на завданні;
- Намагайтесь скорегувати установку на надмірну вадливість успіхів у навчанні (перенесіть акцент з оцінки результату на процес як чергову сходинку до успіху);
- Використовуйте позитивне підкріплення під час відповіді.

5. Уникайте виникнення зайвих, необов'язкових психотравматичних ситуацій (не примушуйте виступати на сцені, олімпіадах).

6. Не експлуатуйте надмірну відповідальність тривожних дітей, не давайте доручень, пов'язаних із підвищеною відповідальністю (особливо – за інших дітей).

7. Залучайте тривожних дітей до корекційних занять з психологом (відпрацювання конструктивних засобів поведінки у складних ситуаціях, засвоєння прийомів подолання хвилювання, тривоги; зміцнення впевненості у собі, розвиток самооцінки і мотивації).

За результатами вивчення стану адаптації учнів 5 класу в основній школі рекомендовано:

Вчителям-предметникам:

- урахувати вікові та індивідуальні психологічні особливості учнів 5 класу;
- використовувати у своїй роботі принцип наступності між початковою та основною школою;
- запобігати груповій критиці дитини або її діяльності, а також порівняння її помилок з успіхами інших учнів;
- порівнювати якість роботи дитини тільки з її попередніми результатами;
- надавати емоційну підтримку учням словами, поглядом, жестами; демонструвати віру в успіх дитини, акцентувати увагу на успіхах, перемогах;
- підтримувати і заохочувати прояви активності в роботі на уроці у скутих, сором'язливих, тривожних дітей, підвищувати їхній статус у класі;
- посилити мотиваційну складову уроку, впроваджувати у своїй роботі засоби стимулювання та заохочення дітей до пізнавальної діяльності;
- розвивати рефлексивні уміння учнів, формувати навички самоконтролю та самооцінки;
- застосовувати різні види, форми та стратегії для залучення до співпраці батьків для вироблення однакових поглядів на процес розвитку, виховання та навчання.

Класному керівнику:

- Постійно працювати над згуртуванням дитячого колективу;
- будувати спілкування в некритичній формі, формуючи адекватну самооцінку;
- піднімати статус ізольованого та знехтуваного учня (давати доручення, стимулювати, схвалювати його досягнення, створювати умови для співпраці з однокласниками);
- продовжувати співпрацювати з учителями-предметниками, батьками учнів, практичним психологом, бібліотекарем;
- провести години спілкування, бесіди, ділові ігри, тренінги, пов'язані з школою і проблемами вихованців, направлені на формування впевненої поведінки, подолання агресивності та грубої поведінки.

Під час відвідування уроків була оцінена робота вчителів-предметників щодо їхньої психолого-педагогічної майстерності. Майже на всіх уроках спостерігається сприятлива психологічна атмосфера, доброзичливе ставлення поєднується з вимогливістю вчителів до учнів. За результатами дослідження надані рекомендації класним керівникам, батькам щодо індивідуального підходу до кожної дезадаптованої дитини відповідно до причин труднощів адаптації.

Взаємодія і наступність початкової і середньої школи у підтримці та підвищеній увазі до учнів, систематичне висвітлення даної проблеми на педрадах, нарадах, психологічний семінар-практикум для вчителів, які викладають у 5-х класах, щодо гуманізації взаємин з учнями, робота класних керівників, виступи психолога на батьківських зборах – усе це є ефективною системою роботи щодо профілактики дезадаптації п'ятикласників.

ПАМ'ЯТКА КЛАСНОМУ КЕРІВНИКУ 5-х КЛАСІВ

- Працюйте над формуванням колективу через різноманітні доручення, змінюючи групи.
- Розвивайте почуття колективізму через спільну турботу про престиж класу (зовнішній вигляд, успіхи в навчанні, максимальна участь у святах, естафетах, конкурсах).
- Пріоритет віддавайте індивідуальній роботі (спостереження, бесіди, анкетування, доручення).
- Уникайте «гострих» кутів, проявляйте стриманість, терплячість.
- Пам'ятайте: діти потребують ласки, ніжності, співучасті, турботи.
- Вчасно й мудро підтримуйте дитячу активність.
- Не забувайте: формування класного, батьківського колективу не менш важливе, ніж дитячого. Ретельно готуйтеся до батьківських зборів, проводьте сімейні вечори, активно залучайте батьків і вчителів-предметників до життя класу.

ПОРАДИ КЛАСНИМ КЕРІВНИКАМ

5-х класів щодо успішної адаптації учнів:

- проявляти доброзичливе ставлення, підтримку;
- реалізовувати демократичний стиль керівництва;
- не висувати на початку року великих вимог до дітей, пам'ятати різницю між п'ятикласниками та іншими учнями середньої школи;
- намагатись, щоб заняття викликали в учня позитивні переживання, позитивне емоційне ставлення до навчального предмету;
- орієнтувати дітей на вироблення об'єктивних критеріїв успішності і неуспішності, прагнення перевірити свої можливості і знаходити (за допомогою дорослих) шляхи подальшого їх розвитку і вдосконалення;
- допомогти учням із низьким соціальним статусом в класному колективі відчувати себе потрібними і бажаними в класі:

- проводити відповідні класні години для покращення неформальних відносин між дітьми з використанням активних форм роботи;
- залучати до позакласної роботи, групових заходів, щоб вони більше спілкувалися;
- на позакласних заходах давати можливість проявити себе з кращої сторони;
- звертати увагу однокласників на успіхи цих дітей у тому, що в них виходить

ПАМ'ЯТКА ВЧИТЕЛЯМ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ У 5-х КЛАСАХ

- Відвідайте уроки в 4-му класі. Придивіться до своїх майбутніх учнів. Познайомтеся з методикою викладання в початкових класах.
- Опрацюйте спеціальну психолого-педагогічну літературу.
- Пам'ятайте: легше з першого уроку викликати до себе довіру, любов дитини, ніж потім подолати недовіру.
- Не змінюйте різко методи роботи, використовуйте ігровий матеріал, інструктажі, пам'ятки, алгоритми, картки-опори, зразки виконання.
- Протягом уроку та додому давайте конкретні доступні завдання й домагайтесь їх чіткого виконання.
- Щоденно перевіряйте письмові роботи учнів, домагайтесь систематичної роботи над помилками.
- Ретельно обміркуйте заходи та прийоми розвитку мислення, усного та писемного мовлення учнів. Розробіть відповідний роздавальний матеріал.
- Забезпечуйте систематичне повторення.
- Уникайте перевантаження дітей.
- Відвідайте уроки колег, які викладають у 5-х класах